21.1.2019

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

K 22/2018 vp

Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta. Lausumme tasa-arvovaltuutetun kertomuksen työelämää koskevista suosituksista seuraavaa.

MaRa ry pitää kannatettavana tasa-arvovaltuutetun suositusta toteuttaa perhevapaauudistus siten, että uudistuksessa **lisätään isille kiintiöityjen vapaiden määrää**. Perhevapaiden käytön epätasainen jakautuminen ja naisten pitkät perhevapaat vaikuttavat haitallisesti naisten ura- ja palkkakehitykseen.

Kannatettavana MaRa ry pitää myös suositusta palauttaa **subjektiivinen päivähoito-oikeus** kaikkien lasten oikeudeksi. Laadukas varhaiskasvatus edistää lasten hyvinvointia ja mahdollistaa naisten palaamisen työelämään. Naisten mahdollisuutta palata työelämään tulisi helpottaa myös tarjoamalla varhaiskasvatuspalveluita nykyistä laajemmilla hoitoajoilla ja hoitopaikoilla perheille, joissa työskennellään muina kuin ns. tyypillisinä työaikoina.

MaRa ry on samaa mieltä myös siitä suosituksesta, että **raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäiseminen** tulisi ottaa **osaksi seuraavaa tasa-arvo-ohjelmaa**.

Osa tasa-arvovaltuutetun suosituksista koskee tasa-arvosuunnitelmaa ja palkkakartoitusta sekä palkka-avoimuutta. Asiaa käsittelemään on juuri perustettu kolmikantainen työryhmä. MaRa ry katsoo, että asiaa tulisi käsitellä ensisijaisesti kyseisessä työryhmässä.

Tasa-arvovaltuutetun suosituksen mukaan ”työntekijällä, joka epäilee tasa-arvolain vastaista syrjintää palkkauksessa, tulee olla oikeus saada työnantajalta verrokin tai verrokkien palkkatiedot”. MaRa ry katsoo, että kaikkia osapuolia huomioivia kestäviä perusteluja ei ole esitetty ehdotukselle luoda yksittäiselle työntekijälle tai yksittäisille työntekijöille lainsäädännöllinen pakko paljastaa palkkatietonsa. Voimassa oleva tasa-arvolaki

asettaa riittävät mahdollisuudet sekä velvoitteet selvittää esitettyjä epäilyjä sukupuolten välisestä palkkasyrjinnästä.

MaRa ry:n käsityksen mukaan tasa-arvovaltuutetun esittämä **ns. pakollinen palkka-avoimuus** ei olisi oikea väline myöskään sukupuolten välisen keskimääräisen palkkaeron kaventamiseen. Sukupuolten välinen keskimääräinen palkkaero johtuu suurimmaksi osaksi työntekijöiden eriytymisestä eri ammatteihin (sukupuolinen segregaatio). Matkailu- ja ravintola-alalla on toteutettu tutkimus, jossa selvitettiin sukupuolten välisiä palkkaeroja eri näkökulmista (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:31). Tutkimuksessa todettiin, että matkailu- ja ravintola-alalla sukupuolten välinen palkkaero supistui noin 2 %:iin, kun ammattiin valikoituminen ja ammatillisen eriytymisen vaikutukset tilastollisesti poistettiin. Todetusta 2 %:n palkkaerosta selittämättä jäi kuitenkin vain noin neljännes, kun huomioitiin erot taustaominaisuuksissa ja lisäksi eriytyminen eri ammatteihin (ammattiin valikoituminen). Tutkimuksen mukaan palkkaeroja toimialalla selittääkin pitkälti ammatillinen eriytyminen.

MaRa ry pitää kannatettavana, että työpaikolla kiinnitettäisiin jatkossa enemmän huomiota työntekijöiden **palkkaymmärryksen** lisäämiseen. Työntekijöiden ymmärrys palkkojen määräytymisestä ja muodostumisesta samoin kuin palkkausjärjestelmien selkeys ja avoimuus ovat omiaan lisäämään palkkauksen tasa-arvoa.

Tasa-arvolain määräykset tasa-arvosuunnitelman laatimisesta ja palkkakartoituksen tekemisestä ovat voimassa olevassa muodossaan riittävän yksityiskohtaiset ja mahdollistavat lain tavoitteen saavuttamisen.

Katsomme, että kertomuksen kohdan 3.4 suosituksista tällä hetkellä jo toteutuvat suositus koskien työttömyyspäivärahaetuuksien säilymisestä tilanteessa, jossa työtä ei ole voitu ottaa vastaan lapsen päivähoitopaikan puutteen vuoksi, suositus koskien hyvitystä syrjinnässä, joka tapahtuu valintapäätöstä edeltävän työhönottoprosessin aikana sekä suositus siitä, että palvelussuhdelainsäädännössä tulisi olla jättää määräaikainen palvelussuhde uusimatta perhevapaan johdosta tai rajoittaa se koskemaan vain perhevapaan alkuun.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Suvi Lahti-Leeve
lakimies, varatuomari